

Doorlichting regeerprogramma kabinet-Schoof ten behoeve van Provinciale Staten

Ten geleide

Voor de zomer presenteerden de coalitiepartijen PVV, VVD, NSC en BBB het Hoofdlijnenakkoord *Hoop, Lef en Trots*. De komst van het Hoofdlijnenakkoord leidde tot Statenvragen (Statenvragen nr. 53). In antwoord hierop stelden wij uw Staten een nadere analyse van het regeerprogramma in het vooruitzicht. Dit regeerprogramma is in september gepresenteerd door het kabinet-Schoof. Hieronder vindt u een doorlichting van het regeerprogramma op de voor de provincie belangrijkste onderdelen.

Daarbij is het goed om op te merken dat er ten opzichte van het Hoofdlijnenakkoord nog altijd sprake is van de nodige onduidelijkheid op veel terreinen. Bij de doorlichting op de ontwerpbegroting concludeerde de Algemene Rekenkamer dan ook: “de doelstellingen zijn veelal niet of slechts abstract gedefinieerd waardoor het voor het parlement moeilijk is de voortgang te volgen en te controleren”. En: “Risico’s en onzekerheden voor de uitvoering van plannen zijn in de meeste ontwerpbegrotingen niet duidelijk in beeld gebracht, terwijl die informatie juist belangrijk is om verrassingen in beleidseffecten en/of geld te voorkomen en het budgetrecht goed uit te kunnen oefenen”.

Doorlichting op voor de provincie relevante onderdelen

Wonen en RO	• Het terugdringen van het woningtekort is topprioriteit voor het kabinet. Er moeten 100.000 woningen per jaar bij komen • Er zijn extra woningbouwlocaties in heel Nederland nodig, zowel binnen- als buitenstedelijk. Het gaat daarbij om grootschalige locaties, maar ook om verdichten en het ‘straatje erbij’ • Het kabinet wil afdwingbare afspraken maken, onder meer via een Woontop eind 2024. Het Rijk en de provincies krijgen de bevoegdheid om dwingend te sturen op afspraken • Provincies wijzen samen met gemeenten voldoende woningbouw- en verstedelijkingslocaties aan, inclusief een buffer van extra locaties. Hierbij gaat het zowel om binnen- als, buitenstedelijke locaties, alsook een wijk of straatje erbij • De nieuwe Nota Ruimte wordt in lijn gebracht met het regeerprogramma en zal op punten anders zijn dan het voorontwerp. Via de Nota Ruimte wijst het kabinet nieuwe grootschalige locaties aan • Het kabinet stelt € 5 miljard beschikbaar, onder meer in de vorm van een realisatiestimulans. Die stimulans houdt in dat gemeenten een vast bedrag per woning ontvangen bij realisatie • Begin 2025 vindt een actualisatie van de woondeals plaats
-------------	--

Natuur en landelijk gebied	• Het kabinet zet in op een nieuwe koers in het landelijk gebied. Voedsel zekerheid en innovatie van de land- en tuinbouw en visserij staan centraal • Het kabinet zet in op beleid dat gericht is op doelen in plaats van op maatregelen • Er komt een brede en vrijwillige beëindigingsregeling voor veehouders die willen stoppen • Voor innovatie, opkoopregeling en aanpak van de mestmarkt kan de agrarische sector een meerjarige investering van € 5 miljard tegemoet zien (2026–2030) • Het Transitiefonds houdt op te bestaan evenals het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Voor het NPLG in de plaats komt een uitvoerings- en gebiedsspecifieke aanpak • Agrarisch natuurbeheer is een belangrijke component in de nieuwe koers • Het Rijk neemt regie bij de besteding van middelen alsook ruimtelijke regie • Inzet is er ook om EU-richtlijnen (Nitraat, overgangsgebieden, herijking N2000-gebieden) aangepast te krijgen • Het kabinet verduidelijkt de bestaande mogelijkheden om tot aanpassing van Natura 2000-doelen te komen • Met het stikstofbeleid wordt een andere koers ingezet. Het kabinet wil sturen op emissie en werkt aan een juridisch houdbaar alternatief in plaats van te sturen op de Kritische Depositiewaarde (KDW) • Het kabinet zet zich in voor passende oplossingen voor PAS-melders. Naast het onverkort uitvoeren van het legalisatieprogramma, moeten PAS-melders kunnen kiezen voor andere oplossingen. Het kabinet wil die andere oplossingen samen met provincies faciliteren. Dat is mogelijk via maatwerk, vrijwillige uitkoop en/of een schadevergoeding
Klimaat en energietransitie	• Een groot deel van het Klimaatfonds blijft bestaan, de bestaande klimaatafspraken en -doelen blijven het 'kompas' voor het kabinet • Drie pijlers zijn van belang bij de in gang te zetten maatregelen: energietransitie, leveringszekerheid en klimaatadaptatie • Essentiële randvoorwaarden bij te nemen maatregelen zijn: draagbaarheid, haalbaarheid en uitvoerbaarheid • De netcongestie moet versneld worden opgelost. Hierbij ondersteunt het kabinet de provincies in de regionale prioritering via het provinciale MIEK (meerjarenprogramma Infra Energie en Klimaat). Mogelijk wordt gebruik

	gemaakt van de tijdelijke inzet van fossiele brandstoffen op piekmomenten. Zo nodig en mogelijk worden wet- en regelgeving aangepast • De voorbereidingen voor de bouw van twee kernenergiecentrales worden gestart. Hiervoor wordt het klimaatfonds verhoogd met € 9,5 miljard. Samen met medeoverheden wordt gewerkt aan een nationale visie op kleine kerncentrales (Small Modular Reactors) • Inzet vindt plaats op eigen productie en de toepassing van duurzame brandstoffen in de nationale en internationale mobiliteits- en transportsectoren • Het kabinet maakt uitvoeringsafspraken met gemeenten en provincies over het energiesysteem
Economie, leefbaarheid en cultuur	• Het kabinet zet in op meer ruimte voor innovatie en ondernemerschap • Het vestigingsklimaat moet worden verbeterd, Invest-NL wordt verstevigd • De verduurzaming wordt gekoppeld aan het verdienvermogen ('Groene groei') • Er komt meer nadruk op industrie- en innovatiebeleid • Om ondernemers, en met name het mkb dat voor driekwart is gevestigd op bedrijventerreinen, te kunnen laten ondernemen, ontwikkelt het kabinet een integrale aanpak voor toekomstbestendige en betaalbare bedrijventerreinen • Eind 2024 volgt een bestuurlijke conferentie 'Ruimte voor economie' • Er komt een Nationaal Programma Circulaire Economie, met aandacht voor de grondstoffentransitie • Bestaande regiodeals worden uitgebreid tot strategische investeringsagenda's met afspraken over wonen, bereikbaarheid, onderwijs en economie. <i>Elke Regio Telt</i> gaat door • Er is in het regeerprogramma geen aandacht voor cultuur
Infrastructuur, OV en luchtvaart	• Het kabinet wil samenwerken met provincies en gemeenten (en private partners) om de bereikbaarheid te verbeteren • Het kabinet deelt de zorgen over de bereikbaarheid, over de instandhoudingsopgave en over hoe nieuwe wegen en spoor aan te leggen. En over de betaalbaarheid van het OV • € 2,5 miljard wordt uitgetrokken voor infrastructuur om (nieuwe) woningbouwlocaties te ontsluiten. In 2025 worden plannen waar woningbouw komt en hoe deze woonwijken bereikbaar worden gemaakt nader uitgewerkt

	• Er komt een gezamenlijke netwerkanalyse naar de effecten van de nieuwe woningbouwlocaties op de hoofdnetwerken en de bereikbaarheid van voorzieningen (waaronder werklocaties) • Het kabinet wil een aantal prioritaire projecten verder brengen. De OV-verbinding Amsterdam–Haarlemmermeer wordt hierbij expliciet genoemd • In het eerste kwartaal van 2025 komt het kabinet met een plan voor hervorming van de autobelastingen • De doorgroei van Schiphol is op lange termijn mogelijk met stillere en schonere vliegtuigen • Het kabinet wil luchtvaartbeleid ontwikkelen samen met de stakeholders zoals de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) • De rechtspositie van omwonenden moet zo snel mogelijk worden hersteld en de geluidsbelasting met 20% teruggedrongen • Eind 2024 presenteert het kabinet plannen voor een verbeterde indeling van het luchtruim • Voorjaar 2025 presenteert het kabinet een plan van aanpak Energietransitie Luchtvaart • Per 1 januari 2027 wordt een gedifferentieerde vliegbelasting naar afstand ingevoerd
Asiel	• Grip op migratie is topprioriteit • Er komt direct een tijdelijke Asielcrisiswet met crisismaatregelen om instroom en opvangcrisis te bestrijden. De Spreidingswet wordt ingetrokken • Met betrekking tot de asielopvang spreekt het regeerprogramma over enkele grote sobere opvanglocaties • Er komt een verbod op voorrang voor statushouders bij het toewijzen van sociale huurwoningen
Financiën	• Het Transitiefonds à € 20,5 miljard vervalt. Tegenover minder incidentele middelen uit dit fonds staan structurele middelen voor agrarisch natuurbeheer à € 500 miljoen per jaar vanaf 2026 • Een meerjarige investering van € 5 miljard euro in de agrarische sector zoals innovatie, een opkoopregeling en de aanpak van de mestmarkt • Het overhevelen van specifieke uitkeringen (SPUK's) naar het Provinciefonds met een generieke korting van 10%. Het regeerprogramma kondigt een

	omzetting aan in 2026 van specifieke uitkering naar een nieuwe uitkeringsvorm met de naam 'fondsuitkering' • Het kabinet komt in 2025 met een plan voor een hervorming van de autobelastingen en het aanpalende mobiliteitsbeleid
--	--